

Deze keer geen foto's, maar twee tekeningen van onze 'huistekenaar' Jan Bottelier, gepositioneerd op aktepapier. Akten staan redelijk centraal in deze aflevering van uw vakblad. In tenminste drie artikelen zijn ze nadrukkelijk aanwezig. Leerzame artikelen, soms wat zwaar, maar het past misschien bij het jaargetijde: *herfst*, een studieuze tijd voordat we ons overgeven aan rijmelarij en brandende kaarsjes.

Het artikel van *Rob van der Velde en Dany Venema* over 'de dubbelen' biedt veel historie en richt zich ook voorzichtig op de toekomst. Ook veel geschiedenis in het artikel van *Bou Weijgers*, maar hij biedt u ook al direct een tastbaar resultaat: de laatste uitspraak over Grunkin-Paul.

Het gaat u dagen? Precies, een artikel voor de fijnproevers, de deskundigen onder u. Maar zijn niet alle absen (sorry, ambtenaren Burgerzaken!) in front- en backoffice van Burgerzaken (of hoe die afdeling of sector tegenwoordig ook moge heten) dat niet? Trouwens, u *moet* het gewoon weten!

En dat u dan soms hoofdpijn krijgt van al die wet- en regelgeving en, niet te vergeten, de jurisprudentie er omheen... Tja, *Jan Otten* beseft dat ook als hij u meevoert naar de verwerking van de *Ehename* in BS en de GBA. Precies! *Kopfschmerzen!*

Bij de voorplaat

Gelukkig ook wat kortere artikelen over zaken waardoor u dan ook gelijk

weer weet *waarom* sommige zaken weerbarstig zijn én nauw luisteren: het gaat om de kwaliteit van de GBA, om de vraag of je polygame huwelijken mag en moet registreren. Het gaat ook om een kwalitatief goede behandeling van opties en naturalisatieverzoeken. In de gemeente Amsterdam begrijpen ze dat allemaal heel goed en daar richten ze zich gezwind op de toekomst. Daar wordt de GBA-applicatie GBS alvast vervangen. Wachten op een oplossing die de mGBA zou moeten aanreiken, heeft geen zin meer en is misschien wel onverantwoordelijk.

Amsterdam heeft ook (samen met de gemeente Den Haag) haar verantwoordelijkheid genomen bij de aanbesteding van stembokjes. Lees *Rob Kalse*, de initiator van marktwerking bij Burgerzaken (heeft hij ook niet de stemcomputermarkt opgeschud door Amsterdam richting de moderne SDU-stemPC's te sturen?), in de rubriek *Collegae vinden*. Hij schroomt niet om in zijn bijdrage het in gemeenten 'heilige leerstuk' van de 'gemeentelijke autonomie' ter discussie te stellen. Jammer alleen dat het al dan niet centraal aanschaffen van stembokjes weinig met *autonomie* te maken heeft. Dat is eerder uitvoering. En dan moet je je toch echt afvragen of (ook uit concurrentieoogpunt!) centrale aanschaf van stembokjes door het Rijk zo'n goed idee is. Want als het Rijk zich met dit soort uitvoeringszaken gaat bemoeien wordt het allemaal minder flexibel, duurt het langer (zo'n Europese Aanbesteding is geen sinecure!) neemt de afhankelijkheid van gemeenten toe en kost het waarschijnlijk méér. Want het nieuwe stembokje van Rob Kalse heeft natuurlijk ook zo'n lage prijs, omdat de concurrentie al bij voorbaat groot was en iedereen heel scherp moest zijn. In de rubriek Verkiezingskoorts nog meer stukjes die tot nadenken stemmen over zaken als marktwerking en de zegeningen van Europese Aanbestedingen. Veel leesplezier, *anyhow*. (*alfred zebregs*)

Gevraagd: drummer

De NvvBand 'Civil Affairs' zoekt een nieuwe drummer!

Dat de NvvBand de naam gewijzigd heeft in 'Civil Affairs' wist u natuurlijk al.

Maar er is nog iets: over enige tijd gaat onze huidige drummer, Niels 'animal' Vloemans, ons helaas verlaten wegens vertrek naar het buitenland.

Wij zijn inmiddels weer gestart met de voorbereidingen voor het nieuwe seizoen waarin al een aantal optredens is geboekt. Eens in de 6 à 8 weken repeteren wij in het midden van het land op zaterdagmiddag. De sfeer is uitstekend en het repertoire groeit gestaag.

Leuke uitdaging? Speel met ons mee!

Neem contact op met onze manager Luud van Gendt via 06 2906 3154.

Meer informatie kun je ook vinden op de site van de band: www.nvvband.nl

☐	Kandidaat, J.W. (Johan) (m) Woonplaats	1
☐	Kandidaat, P.J.M. (Piet) (m) Woonplaats	2
☐	Kandidaat, J.A. (Jenna) (v)	3

☐	Kandidaat, W. (Wout) (m) Woonplaats	1
☐	Kandidaat, N. (Nico) (m) Woonplaats	2

☐	Kandidaat, (m) Woonplaats	1
☐	Kandidaat, C.F. (Cornen) (v) Woonplaats	2
☐	Kandidaat, H.J. (Henk) (m)	3

Uitkomst overleg NVVB-Groenendaal: Hoe verder met ISS?

Zoals in de vorige 'Verkiezingskoorts' al aangekondigd is er onlangs overleg gevoerd tussen de NVVB en Bureau voor Verkiezingsuitslagen J.W. Groenendaal b.v. (verder te noemen; Groenendaal bv.)

In een op 24 oktober jl. verzonden NVVB-Nieuwsbrief (nr. 54) wordt gemeld dat het overleg voor de NVVB en voor de gemeenten helaas niet tot het resultaat heeft geleid dat gemeenten gebruik kunnen blijven maken van het integraal stelsysteem (ISS) van Groenendaal bv.

In de nieuwsbrief (te vinden op de site van de NVVB) wordt dit uitvoerig toegelicht en wordt ook ingegaan op de achtergronden van de ontstane situatie en het nu voor gemeenten vervelende en lastige resultaat. Zoals bekend heeft Groenendaal bv haar klantgemeenten onlangs een brief gestuurd met de mededeling dat de licentie voor het gebruik van de software met terugwerkende kracht tot 1 maart 2008 wordt ingetrokken. Reden voor die beslissing was het besluit van de staatssecretaris dat de software niet meer gebruikt mag worden voor het berekenen van de uitslag. Ondertussen heeft de Kiesraad op verzoek van de staatssecretaris de ontwikkeling van nieuwe software voor de vaststelling van de uitslag van verkiezingen (inclusief zetelverdeling) mede namens de VNG definitief gegund aan IVU Traffic Technologies AG.

Maar, zo schrijft de NVVB in nieuwsbrief nr. 54, 'deze nieuw te ontwikkelen software voorziet niet in aanvullende functionaliteiten voor bijvoorbeeld de presentatie van de uitslag en de benoeming van stembureauleden. Voor deze aanvullende functionaliteiten, zowel voor de voorbereiding als voor de organisatie achteraf, mag andere software gebruikt worden. De NVVB heeft dit nog eens expliciet nagevraagd bij het ministerie van BZK en daarop een bevestigend antwoord gekregen.'

Het ISS van Groenendaal bv ondersteunt niet alleen de uitslagverwerking, maar ondersteunt ondermeer ook de eerder genoemde aanvullende functionaliteiten. 'Voor de ondersteuning van deze processen kan dus ook gebruik worden gemaakt van het ISS systeem', zo schrijft de NVVB.

Omdat Groenendaal bv de gemeenten heeft laten weten de licentie in te willen trekken, is de NVVB, als belangenbehartiger, in gesprek gegaan met Groenendaal bv om naar een oplossing te zoeken. Direct na de eerste contacten met de NVVB heeft Groenendaal bv al een brief naar de gemeenten gestuurd, waarin gemeld werd dat de software nog niet direct teruggestuurd hoefde te worden, maar dat de intrekking van de licenties onverkort gehandhaafd blijft.

In het overleg tussen Jan Groenendaal en een delegatie van de NVVB op dinsdag 21 oktober 2008, zijn de eventuele mogelijkheden besproken. Hierbij bleek, zo laat de NVVB in de nieuwsbrief weten, dat voor Groenendaal bv 'een oplossing alleen haalbaar is als de NVVB ondermeer financiële verplichtingen op zich neemt die alle gemeenten, die een contract met Groenendaal bv hebben, bindt. Het is voor de NVVB absoluut onmogelijk aan deze voorwaarde te voldoen. Alle gemeenten hebben individueel een contract met Groenendaal bv waarin de NVVB niet kan treden'.

'Het overleg heeft dus voor de NVVB en voor de gemeenten helaas niet tot het resultaat geleid dat gemeenten gebruik kunnen blijven maken van ISS van Groenendaal bv. Wij zullen nu contact opnemen met de Kiesraad om, als het gaat om de eerdergenoemde aanvullende functionaliteiten, te bezien welke alternatieven er mogelijk zijn om gemeenten geautomatiseerd te ondersteunen bij de eerstvolgende verkiezingen'. (az)

'Slag om de stembokjes' (3)

Steeds meer gemeenten hebben een keus gemaakt voor een bepaald type stembokje. De laatste 'tussenstand' is dat volgens directeur Jacques de Lange van Procura 170 gemeenten rond 8.000 stembokjes bij zijn bedrijf hebben besteld. Dat is gelijk aan de aantallen die we de vorige keer meldden. Volgens Jacques de Lange is de uitlevering begonnen.

De 'spectaculaire prijsdaling' van het stembokje Van Beem en Van Haagen heeft deze nieuwkomer op de markt geen windeieren gelegd. Naast de gewonnen aanbesteding van Amsterdam, Den Haag en nog 15 gemeenten (totaal 5.000 stembokjes) verwacht Rob van Beem ook nog ongeveer 5.000 stembokjes aan andere gemeenten te kunnen verkopen. Totaal gaat het dan om rond 150 gemeenten. Hij vertelt dat zo goed als alle gemeenten waar hij de laatste weken zijn stembokje heeft gedemonstreerd voor 'het ultieme stembokje' kiezen. Daarbij 'is de prijs belangrijk, maar ook de functionaliteit'. Sommige gemeenten willen een aantal stembokjes na wat kleine ingrepen ook gaan gebruiken als expositiedisplay.

Op het moment van schrijven van dit stukje is nog niet bekend hoe de aanbesteding van de gemeente Assen, mede namens 20 gemeenten in de provincies Groningen en Drenthe, voor 1.000 stembokjes gaat aflopen. Hoewel deze aanbesteding lijkt voorbehouden aan sociale werkvoorzieningen, ziet Rob van Beem hier ook nog kansen: 'bij de productie van onze stembokjes gaan we onder andere samenwerken met Pantar, de sociale werkplaats in Amsterdam-Noord'. Volgende keer méér. (az)

Opleiding voor stembureauleden

In de vorige 'Verkiezingskoorts' is bericht dat BZK in overleg met de NVVB en de Kiesraad wil gaan investeren in opleidingen voor stembureauleden. Wanneer je 'hoofden' Burgerzaken in het land spreekt, is men erg benieuwd naar de uitwerking en vormgeving van deze investering.

Bij 10.000 stembureaus horen toch al gauw 30.000 tot 50.000 stembureauleden. Een uur kortere openingstijd, waar nu sprake van is, zal de inzet van 3 tot 5 stembureauleden (plus ook nog eventueel op te roepen tellers) niet wezenlijk doen verminderen.

Helaas is er formeel nog weinig te zeggen over de voorgenomen investering in opleidingen voor stembureauleden. Er wordt wel gefluisterd dat vanwege een wellicht

Amsterdam kiest voor Centric en BMC

Centric gaat het nieuwe burgerzakensysteem van de gemeente Amsterdam leveren. Na een Europese aanbestedingsprocedure bleek Centric de enige aanbieder. Maar, zo stelt Cor Visser, projectmanager van DPG, Centric voldeed en voldoet aan alle in de offerteaanvraag geformuleerde wensen en eisen.

In het kader van de implementatie gaat BMC ruim 240 (loket-) medewerkers opleiden. Voor deze opdracht waren wél meer gegadigden. Cor Visser wil niet zeggen om wie het ging, maar het ligt in de rede dat de gebruikelijke opleidingsinstellingen die op het terrein van Burgerzaken actief zijn, geoffereerd hebben. De aanbieding van BMC was 'economisch de meest gunstige'.

Het totale budget voor de vervanging van het huidige systeem (het sinds 1991 in gebruik zijnde, technisch verouderde, GBS) bedraagt 9 miljoen euro. Hoe de onderverdeling van dit bedrag richting Centric (licentie en conversie), BMC en de Amsterdamse projectorganisatie is, wil Cor Visser niet kwijt. Wél dat in het budget voor de opleidingen ook de vervanging van baliemedewerkers tijdens de opleidingsperiode is meegenomen. De opleidingen gaan maximaal 2 dagen ('instapcursus') plus 5 dagen ('de hoofdopleiding') per medewerker duren en moeten medio 2009 zijn afgerond. In de opleidingen wordt voortgeborduurd op een al eerder door het Adviesbureau van DPG samen

met BMC ontwikkelde cursus. In het weekend van 1 november 2009 moet in een 'big bang-scenario' het oude systeem worden vervangen door het nieuwe. November dit jaar wordt al een eerste proefconversie uitgevoerd. B&R komt uiteraard nog eens uitgebreider op dit voor de kwaliteit van de GBA belangrijke implementatietraject terug. (az)

Rienk Hoff, directeur van de Dienst Persoons- en Geo-informatie (DPG) tekent samen met Karim Henkens, directeur Centric...

... en met Herwin Zwijgers namens BMC.

Verkiezingskoorts (vervolg)

Opmerkelijk: waterschapsverkiezingen

Onder verwijzing naar een bericht op de site van de VNG heeft de NVVB op 14 oktober jl. per nieuwsbrief aandacht gevraagd voor het plaatsten van aanplakborden in gemeenten vanwege de verkiezingen voor de Waterschappen in de periode van 13 tot 25 november a.s. Er is geen plicht voor gemeenten om die aanplakborden te plaatsen, maar als overheden help je elkaar en maak je praktische afspraken. *So far so good.*

Afgezien dan misschien van het plaatsen van die borden, heeft Burgerzaken niets van doen met deze verkiezingen. Het is een ander regiem en door politicologen worden deze verkiezingen doorgaans van een derde of

zelfs vierde orde genoemd. Misschien dat ze iets aan prestige kunnen winnen, doordat er nu ook via een lijstenstelsel gestemd gaat worden en de grote politieke partijen gaan meedoen.

Dat prestige wordt weer teniet gedaan doordat er per brief wordt gestemd, met alle kans op *family voting*. Erger lijkt dat volgens de actiegroep 'Wij vertrouwen stemcomputers niet' het stemgeheim bij het briefstemmen ook in het geding is, omdat op elk stembiljet codes staan die tot de kiezer te herleiden zijn. Op 3 november a.s. wordt dan ook bij de president van de rechtbank in Den Haag in kort geding *de facto* gevraagd om het gebruik van

stembiljetten met code waarmee het zogenoemde RIES de stemmen kan tellen, te verbieden. Muggenzifterij van Rop Gonggrijp c.s.? Het is maar hoe je het bekijkt. In een reactie van de waterschappen op de actie van de actiegroep (zie nieuwsbrief nr. 51 op de site *wijvertrouwenstemcomputersniet.nl*) is te lezen dat 'alleen in het theoretische geval dat alle betrokken partijen zouden samenspannen, het stemgeheim van een deel van de kiezers geschonden zou kunnen worden. (...) De briefstemprocedure voldoet daarmee volledig aan de wettelijke voorschriften van de nieuwe Waterschapswet'. Maar niet aan de Kieswet. En heel Burgerzaken herinnert zich nog wel dat de stemcomputers waarmee in Nederland 'echte' verkiezingen werden gehouden, moesten verdwijnen vanwege de mogelijkheid dat deze 'afgeluisterd' konden worden, omdat er straling met geavanceerde apparatuur opgevangen zou kunnen worden. Ook allemaal hoogst theoretisch, maar de Tweede Kamer heeft zich er toen, onder aanvoering van Wijnand Duyvendak, knap druk om gemaakt. De rest is historie. Bent u ook zo benieuwd wie er nu in de voetsporen van Duyvendak gaat treden? Of gaat alle aandacht rond 4 november uit naar de verkiezingen in de USA? Toegegeven, dat zijn ook verkiezingen van de buitencategorie. (az)

noodzakelijke Europese aanbestedingsprocedure de opleidingen niet vóór de Europese Verkiezingen uitgevoerd kunnen worden. Dat zou wel heel cynisch zijn: Europese regelgeving maakt een ordentelijk en soepel verloop van de verkiezingen voor het Europese parlement lastiger. Overigens, voor de goede orde: gemeenten en Burgerzaken zullen het vanuit hun verantwoordelijkheidsgevoel, ervaring en deskundigheid niet zo ver laten komen: verkiezingen waren immers altijd bij de gemeenten in goede handen! Misschien zou gewoon een extra geldbedrag van de kant van BZK per stembureau- lid als extra steun in de rug daarbij kunnen helpen. Voor de verdere uitvoering zijn gemeenten dan waarschijnlijk zelf mans genoeg! (az)

Nedap-systemen faciliteren betrouwbare transacties en communicatie tussen overheden en burgers. Ze kenmerken zich door eenvoud, controleerbaarheid, betrouwbaarheid en transparantie en zijn in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving.

Wij bieden de volgende mogelijkheden:

- Stand alone off line stemmachines voor gebruik in stembureaus
- Stand alone stemprinters en stemmentellers voor gebruik in stembureaus
- Gescheiden draadloze communicatie van de voorlopige uitslagen
- Platform onafhankelijke online verkiezingsystemen in combinatie met stembureau-oplossingen
- Online applicaties voor raadspanels, burgerraadplegingen en referenda
- Communicatiezuilen voor toegang tot gemeentelijke websites en online applicaties
- Online elektronisch kiezersregister:
 - identificatie
 - registratie
 - autorisatie
- Verkiezingsmanagementsystemen
- Verkiezingsondersteuning, service en onderhoud

Afhankelijk van de voorschriften die van toepassing zijn kan transparantie als volgt worden ondersteund:

- **Tijdens de ontwikkeling:**
 - Door onafhankelijke keuringsinstellingen beproefde firm- en hardware
 - Het gebruik van open source en/of platform onafhankelijke software
- **Tijdens de verkiezingen:**
 - Verificatie van de elektronische stemregistratie door het afdrucken van controlestroken (VVPAT)
 - Kiezerverificatie van de gemaakte keuze door middel van papieren afdruk (stemprint)
 - Kiezerverificatie van de juiste verwerking van de uitgebrachte stem door controle van de geregistreerde stem via het internet
 - Gedelegeerde verificatie door auditeurs

Nedap Election Systems
Parallelweg 2d
NL 7141 DC Groenlo
P.O. Box 97
NL 7140 AB Groenlo

T +31 544 471 371

F +31 544 462 745

E info@election-systems.eu

I www.election-systems.eu